
ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN - POLONIA

VOL. LX, SUPPL. XVI, 541

SECTIO D

2005

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu ^{*},
Wydział Wychowania Fizycznego i Fizjoterapii Politechniki Opolskiej ^{**}
University School of Physical Education in Wrocław ^{*},
Faculty of Physical Education and Physiotherapy, Technical University of Opole ^{**}

ALICJA SZEMRAJ-LOCHYŃSKA ^{**}, URSZULA SUPIŃSKA ^{*},
MAGDALENA KÜBLER ^{*}

***The axiological aspects of the didactic-educational workshop the teachers
of physical education in the students' opinion***

**Aksjologiczne aspekty warsztatu dydaktyczno-wychowawczego nauczycieli
wychowania fizycznego w opinii studentów**

Zreformowana szkoła na wszystkich poziomach edukacyjnych, ma obowiązek wdrażania u młodzieży szkolnej, systemu wartości niezbędnych do kreatywnego realizowania się w życiu. Edukacja penetruje różne obszary życia ludzkiego, uczy poznawania świata i ludzi, ich wzajemnych relacji i wytworów szeroko rozumianej kultury oraz poznawania siebie i wybierania pól aktywności życiowych i zawodowych, ułatwiających procesy satysfakcji i samorealizacji [1]. Poszukiwania sensu życia, który wyrażany jest poprzez świat wartości, stanowi podstawę tożsamości, podmiotowości, jest fundamentem zdrowia psychicznego i autokracji uczestników procesu kształcenia [2]. Badania systemu wartości są przedmiotem zainteresowań naukowych wielu nauk w różnych aspektach: filozoficznym, psychologicznym, socjologicznym czy pedagogicznym. W edukacji, teoria wartości jest w trakcie tworzenia, bowiem brakuje względnie spójnej jej koncepcji. Proces ten i wymaga czasu i różnych zabiegów nie tylko koncepcyjnych, ale i poznawczych oraz praktycznych. System wartości w życiu człowieka nie jest i może być stały, bowiem zmienia się wraz z poznaniem i doświadczeniem życiowym obu podmiotów edukacyjnych. Wartość „stanowi podstawową kategorię aksjologiczną, oznaczającą wszystko to, co cenne i godne pożądania, co stanowi cel ludzkich dążeń; uznane wartości stanowią podstawę ocen, norm i wzorów kulturowych [3]. Pytania o nauczyciela, jego świat wartości, kompetencje, określanie ról w procesie edukacyjnym, stanowią pytania o człowieka, tym samym obligują do poznania naukowego [5].

Celem pracy jest poznanie systemu wartości niezbędnych dla pracy nauczyciela wychowania fizycznego w opinii przyszłych nauczycieli. W pracy staramy się przeanalizować zmiany, jakie następują u badanych w poszczególnych latach studiów.

MATERIAŁ I METODA BADAWCZA

Badania przeprowadzono na przestrzeni trzech lat (2000, 2001, 2003) wśród studentów jednego rocznika instytutu Pedagogiki Opiekuńczej z Wychowaniem Fizycznym, Kolegium Karkonoskiego w Jeleniej Górze. Materiałem faktograficznym obejmujemy trzyletni cykl edukacyjny. Trzy pierwsze pomiary przeprowadzono w październiku kolejno w 2000, 2001, 2002 roku, ostatni, czwarty w czerwcu 2002 r. Badani w wyniku edukacyjnego uzyskali dwie specjalności, z pedagogiki opiekuńczej oraz wychowania fizycznego. Respondenci reprezentują środowisko miejskie, małomiasteczkowe i wiejskie regionu jeleniogórskiego województwa dolnośląskiego.

W badaniach zastosowałyśmy metodę sondażu diagnostycznego, technikę ankietową. Dane empiryczne zebraliśmy kwestionariuszem LKS/2000. Da pomiaru systemu wartości niezbędnych w pracy

nauczyciela wychowania fizycznego wykorzystaliśmy listę 30 wartości wyłonionych w badaniach [3], którą zmodyfikowano do potrzeb wychowania fizycznego [4]. Analizę porównawczą danych dokonujemy w aspekcie procentowym. Liczebność badanych nie jest jednakowa, bowiem wraz z tokiem studiów zmieniał się stan personalny badanego rocznika. Dane empiryczne pozwoliły zanalizować obraz zmian systemu wartości niezbędnych w pracy nauczyciela wychowania fizycznego w opinii respondentów.

WYNIKI BADAŃ I ICH ANALIZA

Respondenci z listy trzydziestu wartości ułożonych w porządku alfabetycznym, najpierw wybierali dziesięć, ich zdaniem najistotniejszych i w dalszej kolejności nadawali rangę w skali 1-10 (przypisując najważniejszą 1). Ranking ten został uporządkowany według stopnia imperatywności.

Ranking wartości dziesięciu najważniejszych dla pracy nauczyciela w opinii całej populacji okazał się względnie stabilny dla pierwszych czterech oraz szóstej. Najważniejsza jest „odpowiedzialność”, bowiem w ciągu trzech lat respondenci umieścili tę wartość na pierwszym miejscu. Stabilne w opiniach okazało się „zdrowie” (w. witalna), bowiem konsekwentnie pozostało na trzecim miejscu. Dwie następne, „sprawność fizyczna”(w. witalne), oraz „wiedza” (w. poznawcza) oscylują między drugim a trzecim miejscem (tab. 1). Stabilna również zdaniem badanych jest „tolerancja” (w. moralna), która w czasie studiów tylko w drugim pomiarze zmieniła miejsce o jedno wyżej, aby w kolejnych latach powrócić na pierwotne miejsce. Mądrość (w. uniwersalna) w pierwszym pomiarze umieszczona przez ogół badanych na miejscu siódmym w następnych latach znalazła uznanie, o jedno i o dwa miejsca wyżej.

Tabela 1. Ranking wartości uznawanych za najważniejsze w zawodzie nauczyciela wychowania fizycznego w opinii badanej populacji młodzieży

Wartości	miejsce	badanie1		miejsce	badanie2		miejsce	badanie3		miejsce	badanie4	
		N=56			N=58			N=53			N=50	
		pkt	%		pkt	%		pkt	%		pkt	%
odpowiedzialność	1	345	89,3	1	399	91,4	1	352	92,5	1	287	88,0
sprawność fizyczna	2	291	87,5	4	267	79,3	4	246	86,8	4	223	78,0
zdrowie	3	279	76,8	3	283	77,6	3	320	83,0	3	258	74,0
wiedza	4	257	75,0	2	351	82,8	2	321	84,9	2	266	72,0
przyjaźń	5	216	69,6	9	133	60,3	8	163	67,9	9	147	62,0
tolerancja	6	215	66,1	5	248	74,1	6	174	69,8	6	200	66,0
mądrość	7	210	60,7	6	183	56,9	5	183	60,4	5	200	66,0
życie	8	144	37,5	8	139	29,3	11	106	24,5	11	92	34,0
praca	9	123	42,9	11	106	41,4	14	77	32,1	12	91	40,0
zaradność	10	97	39,3	10	112	41,4	12	95	37,7	15	76	32,0
miłość	11	91	30,4	18	56	19,0	10	113	30,2	10	109	38,0
zadowolenie	12	86	33,9	16	81	37,9	13	80	34,0	17	42	24,0
dobro	13	83	33,9	12	96	34,5	16	63	34,0	14	77	36,0
rodzina	14	83	28,6	15	82	25,9	7	168	47,2	7	156	58,0
prawda	15	78	37,5	7	175	53,4	9	141	49,1	8	155	58,0
Bóg	16	76	19,6	29	7	5,2	18	40	13,2	19	31	12,0
godność	17	74	32,1	13	91	29,3	15	65	34,0	16	66	22,0
radość	18	67	26,8	17	73	31,0	19	39	22,6	13	81	36,0
ojczyzna	19	51	14,3	19	38	8,6	24	12	7,5	21	30	12,0
wiara	20	51	21,4	14	83	32,8	20	25	15,1	20	31	16,0
demokracja	21	39	16,1	25	18	10,3	27	10	7,5	25	17	10,0
patriotyzm	22	28	8,9	26	14	8,6	22	22	9,4	22	23	14,0
talent	23	25	14,3	24	20	6,9	17	42	17,0	18	36	16,0
wolność	24	19	5,4	20	31	8,6	21	23	13,2	24	17	8,0

Wartości	miejsce	badanie1		miejsce	badanie2		miejsce	badanie3		miejsce	badanie4	
		N=56			N=58			N=53			N=50	
		pkt	%		pkt	%		pkt	%		pkt	%
pieniądz	25	17	8,9	23	21	13,8	26	10	7,5	23	20	10,0
solidarność	26	17	7,1	21	24	13,8	23	14	5,7	26	11	4,0
bohaterstwo	27	10	3,6	22	22	5,2	30	0	0,0	29	3	2,0
kariera	28	9	8,9	27	9	6,9	25	11	7,5	27	4	6,0
piękno	29	7	3,6	30	3	1,7	29	2	3,8	28	3	4,0
władza	30	0	0,0	28	8	3,4	28	3	1,9	30	1	2,0

Najmniej stabilna w opiniach z zakresu dziesięciu wartości, zdaniem badanych, jest „zaradność” (w. pragmatyczna), bowiem w trakcie studiów, w trzecim badaniu została obniżona o dwa miejsca, a w kolejnym o trzy. Wraz ze zdobywaniem wiedzy i doświadczenia, największe tendencje wzrostowe dotyczą „rodziny”. Wartość ta została sklasyfikowana pierwotnie na 14 i kolejno 15 miejscu, aby ustabilizować się w dalszych dwóch pomiarach na pozycji 7. Tak duży wzrost w rankingu, może świadczyć o gotowości badanych do przyjęcia nowej roli życiowej, jaką jest założenie rodziny. Zmienny przebieg można zaobserwować w zakresie „miłości”, „Boga” i „wiary” (w. uniwersalne). Pierwsza z nich pierwotnie jedenasta, w drugim badaniu respondenci obniżyli jej rangę o siedem miejsc, aby ostatecznie ustabilizować na dziesiątym. Natomiast największa rozbieżność w ocenie respondentów dotyczy wartości „Boga” w drugim pomiarze, bowiem obserwujemy spadek w rankingu aż o 13 pozycji, bo na przedostatnią. Trudno domniemywać przyczynę tego stanu rzeczy, bowiem w pozostałych trzech badaniach opinie są zbliżone (tab. 1). Kolejna z omawianych wartości „wiara” w trzech pomiarach jest stabilnie umieszczona na 20 miejscu, natomiast w drugim badaniu obserwujemy jej wzrost o 6 rang. Opinie respondentów dotyczących „Boga” i „wiary”, tak zbliżonych do siebie w kategoriach duchowych, w drugim pomiarze są najbardziej rozbieżne, bo aż o 22 rangi.

Najmniej uznania w ocenie badanych mają: „kariera”, „piękno” i „władza” oraz „bohaterstwo”.

PIŚMIENNICTWO

1. Banach C. Edukacja. Wartość. Szansa., Wybór prac z lat 1995-2001, WNAP, Kraków, 2001, s.176
2. Denek K., Podmiotowość nauczycieli i uczniów w procesie kształcenia i jej uwarunkowania, „Toruńskie Studia Dydaktyczne”, 1994, s. 4-5
3. Denek K., Aksjologiczne aspekty edukacji szkolnej, w: Marszałek A., Toruń, Filozofia, Leksykon, PWN, Warszawa, 2000, s. 344
4. Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M., Supińska U., The image of a physical education teacher in the opinion of first year students of the academy of physical education, International Scientific Conference, 22-23.06.2000, Liberec (Czechy).
5. Lewandowski M., Wzorzec osobowy nauczyciela wychowania fizycznego w opinii studentów AWF we Wrocławiu, w: Edukacja Jutra, IX Tatrzańskie Seminarium Naukowe, WTN, Wrocław, 2003.

PODSUMOWANIE

W wyniku analizy danych empirycznych należy stwierdzić, iż system wartości w opinii respondentów obu płci, w trakcie studiów stale ulegał zmianom. Jedyną ustabilizowaną trwale w samoocenie badanej populacji jest „odpowiedzialność”. Większość wartości w trakcie studiów ma charakter niestabilny. Wartości te wykazują tendencje rosnące, malejące oraz o charakterze zmiennym. Może to świadczyć, iż system wartości niezbędnych dla zawodu nauczyciela wychowania fizycznego w opinii badanych jest w fazie tworzenia i jeszcze ulega ciągłym przemianom. Prawdopodobnie wraz z doświadczeniem życiowym i zawodowym, system ten nabierze cech względnie trwałych. Wymaga to jednak dalszych badań, bowiem problematyka poruszona w pracy jest bardzo złożona, a jednocześnie ciekawa i wartościowa poznawczo.

ABSTRACT

In result of analysis of empirical data one should to affirm, that the system of value in the respondents' opinion of both sexes, underwent the changes permanently during studies. Only fixedly stabilized it in self-assessment of studied population is "responsibility". Most of values during studies have the unstable character. These values show growing tendencies, diminishing as well as changing character. It maybe testifies that the system of indispensable values for occupation of teacher of physical education in the opinion of respondents is in phase creating and undergoes the continuous transformations yet. Probably together with life experience and professional, this system will take relatively durable features. However this requires more far investigations because touched in this paper problems are folded very and simultaneously interesting and valuable cognitively.